Eiropas Savienības
Oficiālais Vēstnesis

LV
C sērija

C/2026/3239

2.7.2026.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums

Priekšlikums Padomes regulai, ar ko izveido Eiropas Atomenerģijas kopienas pētniecības un mācību programmu 2028.–2032. gadam, kura papildina pētniecības un inovācijas pamatprogrammu "Apvārsnis Eiropa", sniedz Kopienas ieguldījumu ITER projektā un atceļ Regulu (*Euratom*) 2025/1304

(COM(2025) 594 final – 2025/0594 (NLE))

(C/2026/3239)

Ziņotāja: ***Alena MASTANTUONO***

Padomdevēja	*Tellervo KYLÄ-HARAKKA-RUONALA* (ziņotājai, I grupa)
Likumdošanas procedūra	EU Law Tracker
Atzinuma pieprasījums	Eiropas Savienības Padome, 24.9.2025.
Juridiskais pamats	*Euratom* līguma 40. pants
Eiropas Komisijas dokumenti	COM (2025) 594 – final COM(2025) 594 kopsavilkums
Atbildīgā specializētā nodaļa	Transporta, enerģētikas, infrastruktūras un informācijas sabiedrības specializētā nodaļa
Pieņemts specializētās nodaļas sanāksmē	9.3.2026.
Pieņemts plenārsesijā	18.3.2026.
Plenārsesija Nr.	604
Balsojuma rezultāts (par/pret/atturas)	209/1/5

1. IETEIKUMI

EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJA (EESK)

1.1. **atzinīgi** vērtē ierosināto Eiropas Atomenerģijas kopienas pētniecības un mācību programmu 2028.–2032. gadam ("programma") un uzsver tās daudzējādo lomu konkurētspējas, drošības un ilgtspējas veicināšanā; šajā nolūkā uzsver, ka ir jānodrošina pienācīgs programmas finansējums un jāpaplašina viss ieguldījumu klāsts, kas sniedzas no fundamentālajiem pētījumiem līdz pilnīgai ieviešanai;

1.2. **uzskata**, ka papildus ES finansējumam ir jāpalielina dalībvalstu finansējums un jāpiesaista privātais finansējums; aicina nodrošināt pienācīgu finansējumu visu lielumu uzņēmumiem un dažādu dalībnieku iesaistīšanu sadarbības un pārrobežu pētniecības un inovācijas partnerībās, tādējādi uzlabojot Eiropas rūpniecības ekosistēmu konkurētspēju un ES ekonomisko drošību;

1.3. **norāda**, ka jaunu tehnoloģiju un risinājumu izstrādē svarīga ir starptautiskā sadarbība, bet vienlaikus atzīst nepieciešamību pienācīgi novērtēt un pārvaldīt risku, lai tās trešās personas, kas neatbilst programmas vispārējiem uz vērtībām balstītiem un drošības kritērijiem, tiktu izslēgtas un lai sadarbībā tiktu aizsargātas ES ekonomiskās un drošības intereses, tostarp intereses, kas saistītas ar finanšu aspektiem un rezultātu izmantošanu;

1.4. **uzskata**, ka kodolsintēzes enerģijas attīstība ir būtisks programmas finansējuma postenis un ka ir svarīgi atbalstīt ES lomu *ITER* projektā nolūkā stiprināt Eiropas kodolsintēzes enerģijas ekosistēmu globālajā kontekstā un paātrināt kodolsintēzes enerģijas ieviešanu tirgū un izvēršanu ES;

1.5. **uzsver**, ka ir vajadzīgs finansējums, kas būtu piemērots citu kodoltehnoloģiju, tostarp mazo modulāro reaktoru un mazo progresīvo reaktoru, progresīvo degvielu un materiālu, kā arī radioaktīvo atkritumu un nostrādātās kodoldegvielas apsaimniekošanai paredzētu drošu risinājumu izstrādei enerģētikas nozarē, liekot īpašu uzsvaru uz kodoldegvielas ciklu;

1.6. **mudina** resursus koncentrēt uz kodoltehnoloģiju izstrādi un ieviešanu ar enerģijas ražošanu nesaistītiem mērķiem, piemēram, lietojumiem medicīnas, kosmosa, lauksaimniecības un rūpniecības jomā; uzskata, ka programmas transversālie pamatmērķi ir risku novēršana un riskgatavība, kā arī cilvēku un vides aizsardzība pret drošuma un drošības riskiem, un aicina, izmantojot komunikāciju un sadarbību ar pilsoniskās sabiedrības pārstāvjiem, palielināt informētību par kodoljautājumiem;

1.7. **aicina** veikt vajadzīgos ieguldījumus prasmju un kompetenču attīstīšanā kodolenerģijas jomā ar mērķi nodrošināt gan pasaules līmeņa talantu, gan kvalificēta darbaspēka pieejamību; šajā nolūkā mudina ar kodolenerģiju saistītos jautājumus integrēt visu līmeņu izglītībā un veicināt interesi par profesijām, kas saistītas ar kodolenerģiju, vienlaikus uzlabojot arī pārrobežu mobilitāti un tīklošanos augsta līmeņa pētniecības un tehnoloģiju infrastruktūrā;

1.8. **atbalsta** no labuma guvēju viedokļa īstenotas vienkāršošanas pieejas piemērošanu visiem programmas administratīvajiem elementiem un visos pieteikšanās un piešķiršanas procedūru posmos un aicina panākt, lai procedūras un darba programmas būtu viegli pieejamas visiem potenciālajiem labuma guvējiem, tostarp MVU;

1.9. **uzsver**, ka ir jārada spēcīga sinerģija starp izskatāmo programmu, Eiropas Konkurētspējas fondu (EKF), pamatprogrammu "Apvārsnis Eiropa" un citiem attiecīgiem ES fondiem un programmām, un jāizmanto uz rezultātu vērsta pieeja, vienlaikus ņemot vērā ekosistēmas īpatnības un ievērojot tehnoloģiju neitralitātes principu.

2. SKAIDROJUMI

Horizontāli argumenti

2.1. Šis EESK atzinums ir jaunākais no vairākiem EESK atzinumiem par *Euratom* pētniecības un mācību programmām, un nesen pirms tā ir pieņemti atzinumi par programmu 2021.–2025. gadam ([1]) un 2026.–2027. gadam ([2]).

2.2. Kā minēts tālāk attiecīgajos atzinuma punktos, EESK nesen ir sagatavojusi arī vairākus citus atzinumus par kodolenerģijas jomu. Turklāt EESK piedalās jaunās DFS sagatavošanā ar vairākiem atzinumiem, tostarp ar atzinumu par Eiropas Konkurētspējas fondu ([3]) un ar atzinumu par pamatprogrammu "Apvārsnis Eiropa" ([4]), kas izskatāmās programmas saistībā ir vissvarīgākie.

Argumenti par labu 1.1. ieteikumam (programma)

2.3. Programma ir daļa no nākamās daudzgadu finanšu shēmas (DFS) paketes un palīdz īstenot vairākas ES prioritātes, tostarp tādas kā konkurētspēja un visaptveroša drošība ("visaptverošs" aptver dažādas drošības dimensijas). Programmas konkrētie mērķi – veicināt pētniecību drošu un inovatīvu kodoltehnoloģiju jomā un nodrošināt, ka Eiropas Savienībā ir pieejamas saistītās prasmes un talanti, – ir labi pamatoti. Lai sasniegtu visus programmas mērķus, ir jānodrošina, ka tās finansējums būs pietiekams tās īstenošanai.

([1]) OV C, C/2019/110, 22.3.2019.
([2]) OV C, C/2025/2968, 16.6.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2968/oj.
([3]) OV C, C/2026/873, 27.2.2026., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/873/oj.
([4]) EESK atzinums "Pamatprogramma "Apvārsnis Eiropa" (OV C, C/2026/1973, 28.4.2026., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/1973/oj).

2.4. Vienlaikus, lai nodrošinātu vajadzīgās investīcijas dažādos investīciju posmos, sākot no fundamentālajiem pētījumiem līdz inovācijai un pilnīgai ieviešanai, ir svarīgi rast sinerģiju ar citiem saistītajiem ES fondiem un programmām (sk. 1.9. ieteikumu).

2.5. Sadarbība ar citiem fondiem ir vajadzīga arī resursu ziņā, jo programmas indikatīvais finansējums pieciem gadiem ir 6,7 miljardi EUR, kas atbilst mazāk nekā 6 % no pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" finansējuma un mazāk nekā 4 % no Eiropas Konkurētspējas fonda finansējuma septiņiem gadiem.

Argumenti par labu 1.2. ieteikumam (iekšējā sadarbība)

2.6. Ņemot vērā ievērojamās investīciju vajadzības programmas saistībā, papildus ES finansējumam ir jāpalielina centieni arī dalībvalstu līmenī. Nepieciešamība reaģēt uz ģeopolitiskajām, ģeoekonomiskajām un vides problēmām liek dalībvalstīm palielināt ieguldījumus pētniecībā un inovācijā vispār un arī kodolzinātņu un kodoltehnoloģiju jomā.

2.7. Šajā nolūkā ir svarīgi arī piesaistīt privāto finansējumu un iesaistīt gan publiskā, gan privātā sektora dalībniekus sadarbīgās pārrobežu pētniecības un inovācijas partnerībās, kurās piedalās uzņēmumi, pētniecības iestādes, universitātes un citas ieinteresētās personas. Līdzās lielajiem uzņēmumiem, kas dominē šajā tirgus vidē, arī inovatīvi jaunuzņēmumi var sniegt vērtīgu ieguldījumu kodoltehnoloģiju izstrādē un ieviešanā vairākās vērtības ķēžu daļās. Daudzpusīgas pārrobežu partnerības ir svarīgas gan Eiropas industriālo ekosistēmu uzlabošanai, gan ES vispārējās konkurētspējas un ekonomiskās drošības palielināšanai.

2.8. Arvien svarīgāka kļūst spēcīga tehnoloģiskā spēja, no kuras ir atkarīga globālā ietekme un vara. Kodolpētniecības kopienu lielā mērā veido lielie uzņēmumi un publiskās struktūras. Tāpēc ir ļoti svarīgi lielajiem dalībniekiem nodrošināt pietiekamus resursus un veicināt viņu darbu pētniecības, izstrādes un inovācijas jomā. Vienlaikus ir svarīgi palielināt mazāku uzņēmumu, piemēram, inovatīvu jaunuzņēmumu, lomu. Tāpēc būtu jānosaka, ka maksimālā finansējuma likme ir līdz 100 % apmērā visu lielumu uzņēmumiem pētniecības un inovācijas darbību posmā, līdz 100 % apmērā mazajiem un vidējiem uzņēmumiem un līdz 70 % apmērā lielajiem uzņēmumiem inovācijas darbību saistībā.

Argumenti par labu 1.3. ieteikumam (starptautiskā sadarbība)

2.9. Jaunu tehnoloģiju un risinājumu izstrādei ir vajadzīgi ievērojami resursi, kas nav iespējams bez starptautiskās sadarbības. Tāpēc, lai ES varētu attīstīt savas spējas un globālo lomu kodolenerģijas jomā, tai ir jāsadarbojas ar trešajām personām.

2.10. No otras puses, ir pienācīgi jānovērtē un jāpārvalda riski, kurus ietver sadarbība ar trešajām personām. Ir jānodrošina, lai sadarbībā tiktu ievērotas ES ekonomiskās intereses no ieguldījuma un ieguvuma viedokļa. Ļoti svarīgi ir arī aizsargāt ES ekonomisko drošību, sākot no izejvielu piegādes līdz intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzībai.

2.11. Papildus nosacījumiem, kas vērsti uz ES tiešo ekonomisko un drošības interešu aizsardzību, kritēriji, kurus ierosināts piemērot trešo valstu dalībai programmā ietver arī vispārējus, uz vērtībām balstītus kritērijus. Tie būtu jāpiemēro stingri, un ar to palīdzību būtu jāizslēdz valstis, kas tiem neatbilst vai kuras pārkāpj starptautiskos miera un drošības principus.

Argumenti par labu 1.4. ieteikumam (kodolsintēzes enerģija)

2.12. Ņemot vērā ievērojamās iespējas, ko paver kodolsintēzes enerģija, ir svarīgi tās attīstībai piešķirt pietiekamu finansējumu. Lai pārvarētu izstrādes un ieviešanas zinātniskos, tehnoloģiskos un tirgus šķēršļus, visi ieguldījumu posmi būtu jāuzskata par vienotu veselumu, sākot no pētniecības līdz izmēģinājumam un pilna mēroga darbībai un ieviešanai, un jāietver arī nepieciešamā infrastruktūra. Gaidāmajā Komisijas paziņojumā par ES kodolsintēzes stratēģiju būtu šim nolūkam jānodrošina visaptverošs satvars.

2.13. Tiek ierosināts būtisku programmas budžeta daļu (4 miljardus EUR) piešķirt ES ieguldījumam *ITER* projektā. Ņemot vērā nepieciešamību paātrināt kodolsintēzes enerģijas ieviešanu tirgū un stiprināt Eiropas ekosistēmu, tas ir pamatoti. Tas arī papildina pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" iniciatīvu "*Moonshot Fusion*", kuras mērķis ir risināt problēmas, kuras rada kodolsintēzes enerģijas izvēršana ES tīklā.

Argumenti par labu 1.5. ieteikumam (citas investīcijas kodolenerģijā)

2.14. Pieaugošā vajadzība pēc energoapgādes drošības un energosistēmu dekarbonizācijas ir palielinājusi interesi par kodolenerģijas izmantošanu enerģijas ražošanā, tomēr dalībvalstīm savu energoresursu struktūra ir jāizvēlas pašām. Fosilā kurināmā aizstāšana ar bezoglekļa un mazoglekļa energoresursiem ir ne tikai enerģijas ražošanas jautājums, bet tā ir arī svarīga dažādu nozaru un citu enerģijas patērētāju īstenotajiem dekarbonizācijas centieniem. Tāpēc ir vajadzīgas lielākas investīcijas inovatīvu, drošu un nekaitīgu kodoltehnoloģiju un sistēmu izstrādē un ieviešanā, kā norādīts EESK atzinumā ([5]) par Komisijas paziņojumu ([6]) "Kodoljomas pārskata programma" 2025. gadam.

2.15. Mazie modulārie reaktori un progresīvie modulārie reaktori ir piemērs tehnoloģijām, kuru potenciāls palielinās. Mazie modulārie reaktori ir atzīti par tīru un elastīgu elektroenerģijas un siltuma ražošanas risinājumu mājsaimniecību un rūpnieciskiem lietojumiem, tostarp ūdeņraža ražošanai. Eiropas Mazo modulāro reaktoru alianses stratēģiskā rīcības plāna ([7]) mērķis ir ieviest mazos modulāros reaktorus un palīdzēt ES rūpniecībai augt un konkurēt pasaules mērogā. Rīcības plāns ir jāatbalsta ar ES finansējumu, tostarp izmantojot *Euratom* programmu. Tas arī nodrošina pamatu topošajai Eiropas Komisijas mazo modulāro reaktoru stratēģijai.

2.16. Tā kā kodolskaldīšanas tehnoloģijas jau tagad var īstermiņā, vidējā termiņā un ilgtermiņā palīdzēt sasniegt ES klimata mērķus, tās ir pelnījušas lielāku atzīšanu, palielinot kodolskaldīšanai piešķirto finansējumu un piešķirot tai klimata pārmaiņu mazināšanas koeficientu 100 % apmērā atbilstoši Regulai, ar ko nosaka budžeta izdevumu apsekošanas un snieguma satvaru un citus horizontālus noteikumus Savienības programmām un darbībām. Par tiesīgām piedalīties pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" "*Moonshot*" projektos būtu jānosaka arī inovatīvās darbības, kas saistītas ar kodolskaldīšanas tehnoloģijām (mazie modulārie reaktori, progresīvie modulārie reaktori, kodoldegvielas cikls u. c.).

2.17. Pamatīgs darbs ir jāiegulda arī radioaktīvo atkritumu un nostrādātās kodoldegvielas drošas apsaimniekošanas uzlabošanā ([8]). Īpaši centieni jāvelta kodoldegvielas cikla izstrādei, tādējādi reaģējot uz ģeopolitiskajiem izaicinājumiem, kas saistīti ar degvielas piegādes drošību un vides drošības uzlabošanu. Ņemot vērā to, cik svarīgi ir nodrošināt drošu un ar garantijām aizsargātu radioaktīvo atkritumu apsaimniekošanu, ir jāpalielina *EURAD 2* (Eiropas kopīgā radioaktīvo atkritumu apsaimniekošanas programma) spēja dinamiskāk reaģēt uz mainīgajām vajadzībām un politikas izmaiņām, iesaistot pilsonisko sabiedrību.

2.18. Kopumā programmā ir jāņem vērā visa kodolmateriālu, tehnoloģiju un iekārtu aprites cikla vajadzības, aptverot izejvielu piegādi, ražošanu, loģistiku, dezekspluatāciju un atkritumu apsaimniekošanu. Arī esošo spēkstaciju drošas ekspluatācijas turpināšanai un modernizācijai ir vajadzīgi progresīvi risinājumi.

2.19. Tāpat ir svarīgi atzīt dažādus vērtības ķēžu dalībniekus un pievērsties tiem. Piemēram, MVU ir izšķiroša nozīme daudzās ar kodoltehnoloģijām saistību vērtības ķēžu daļās. Tie arī darbojas visdažādākajās nozarēs.

Argumenti par labu 1.6. ieteikumam (ar enerģiju nesaistīti lietojumi)

2.20. Lielāka uzmanība būtu jāpievērš iespējām, ko kodolzinātne un kodoltehnoloģijas piedāvā daudzās nozarēs, kas nav saistītas ar enerģijas ražošanu, piemēram, jonizējošā starojuma izmantošanai veselības, lauksaimniecības, kosmosa un rūpniecības jomā. Minētie lietojumi ir svarīgi arī tām dalībvalstīm, kuras savā energoresursu struktūrā kodolenerģiju neizmanto.

2.21. Veselības aprūpes jomā radioloģiskās tehnoloģijas un kodoltehnoloģijas ir ļoti svarīgas vēža ārstēšanā visos tā posmos, aptverot vēža atklāšanu, diagnosticēšanu, ārstēšanu un paliatīvo aprūpi. Lai apmierinātu pieaugošo pieprasījumu pēc radioizotopiem veselības aprūpes jomā, ir jāpārvar vairākas problēmas: liela atkarība no trešajām valstīm dažu svarīgu izejmateriālu ziņā, pētniecības reaktoru novecošanās un jaunu reaktoru būvniecības plānu kavēšanās, kā arī nepietiekami saskaņota piemērojamā regulējuma īstenošana Eiropas Savienībā tādās jomās kā kodolenerģija, farmācija un transports.

([5]) OV C, C/2026/883, 27.2.2026., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/883/oj.
([6]) COM/2025/315 final.
([7]) *The strategic action plan by the European Alliance on Small Modular Reactors*.
([8]) OV C, C/2025/110, 10.1.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/110/oj.

2.22. Šajā sakarā jāpanāk reāls progress stratēģiskās programmas kodoltehnoloģiju un radioloģisko tehnoloģiju lietojumiem medicīnā, rūpniecībā un pētniecībā (*SAMIRA*) un Eiropas Radioizotopu ielejas iniciatīvas (*ERVI*) īstenošanā saistībā ar Eiropas Vēža uzveikšanas plānu, tostarp ar *ERVI* ieguldījuma palīdzību ir efektīvāk jānovērš atkarību un jāveido augsti mazbagātināta urāna (*HALEU*) un stabilu izotopu ražošanas jaudas Eiropā ([9]).

2.23. Visā programmā cilvēku un vides aizsardzība ir jāskata kā transversāla pieeja gan ar enerģijas ražošanu saistītās, gan nesaistītās jomās. Drošības risku novēršanai ir jābūt prioritātei, tomēr pienācīgs finansējums ir jāpiešķir arī, lai uzlabotu sagatavotību ārkārtas situācijām, piemēram, radiācijas avārijām. Būtiski ir arī novērst drošības riskus, ko rada nelikumīga radioaktīvu materiālu pārvadāšana un izmantošana, un šiem riskiem sagatavoties.

2.24. Ņemot vērā kodoltehnoloģiju daudzējādo nozīmi ekonomikā un sabiedrībā, ir jāpalielina informētība par kodoljautājumiem un programmas mērķiem un rezultātiem un šajā nolūkā jāīsteno komunikācija un mijiedarbība ar dažādiem pilsoniskās sabiedrības dalībniekiem, tostarp ar uzņēmumu, darba ņēmēju un iedzīvotāju pārstāvjiem plašā nozīmē.

Argumenti par labu 1.7. ieteikumam (prasmes un talanti)

2.25. Viens no priekšnoteikumiem, lai ES varētu sasniegt un saglabāt spēcīgu lomu globālajā kontekstā, ir pasaules līmeņa talantu pieejamība kodolenerģijas jomā. To iespējams panākt ar augsta līmeņa izglītību un ar tādu pētniecības un inovācijas vidi, kas veicina izcilību un nodrošina piekļuvi progresīvai pētniecības un tehnoloģiju infrastruktūrai. Šajā ziņā būtiska nozīme ir Kopīgajam pētniecības centram (*JRC*).

2.26. Turklāt, lai gūtu panākumus kodolenerģijas jomā, praktisko uzdevumu veikšanai ir vajadzīgi kvalificēti speciālisti un darbaspēks, sākot no inspektoriem un procesu izpildītājiem elektrostacijās un beidzot ar medicīnas un veselības aprūpes personālu. Tāpēc ir ļoti svarīgi pienācīgu programmas finansējumu paredzēt prasmju un kompetenču attīstīšanas veicināšanai un to papildināt ar valstu ieguldījumiem izglītībā un apmācībā.

2.27. Lai panāktu un saglabātu nepieciešamo attieksmi, prasmes un kompetences, papildus vispārējai izpratnes veicināšanai kodolenerģijas tematika ir jāintegrē visu līmeņu izglītībā, sākot no pamatskolām līdz profesionālajai apmācībai un augstākajai izglītībai, un tā jāpapildina ar pielāgotu darba prasmju pilnveidi. Izglītība *STEM* priekšmetos ir viens no pamatiem visu cilvēku prasmju turpmākai pilnveidošanai.

2.28. Tāpat ir jāveicina kodolenerģētikas jomas profesiju pievilcīgums, it īpaši jauniešu vidū, un jāmudina sievietes iesaistīties darbā kodolenerģētikas jomā. Saskaņā ar Starptautiskās Enerģētikas aģentūras analīzi ([10]) algas kodolenerģētikas nozarē ir otrās augstākās enerģētikas sektorā pēc naftas un gāzes nozares. Sieviešu īpatsvars vadošos amatos kodolenerģētikas nozarē vieš cerības un tagad ir virs visas ekonomikas vidējā rādītāja – 25 %.

2.29. Lai papildinātu valstu centienus un radītu sinerģiju un papildu ieguvumus talantu un prasmju ziņā, ir jāuzlabo dalībvalstu sadarbība. Tas pats attiecas uz starptautisko sadarbību, tostarp uz sadarbību pētniecības jomā, nolūkā uzlabot zinātnisko un tehnoloģisko izcilību, kā arī pieredzes apmaiņu praktisko darbību jomā. Augsta līmeņa pētniecības un inovācijas infrastruktūras pieejamība un piekļuve tai ir priekšnoteikums labākai talantu mobilitātei un tīklu veidošanai.

Argumenti par labu 1.8. ieteikumam (vienkāršošana)

2.30. Vienkāršošanai ir jābūt visaptverošai pieejai, ko piemēro visiem programmas administratīvajiem elementiem un visiem procesa posmiem, sākot no darba programmām līdz pieteikumu iesniegšanai un piešķiršanas procedūrām. Vienkāršošanas pasākumi būtu primāri jāīsteno no labuma guvēju viedokļa, nodrošinot, ka procedūras un darba programmas ir viegli piekļūstamas un saprotamas visu veidu labuma guvējiem, tostarp MVU ([11]).

([9]) OV C, C/2024/4661, 9.8.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4661/oj.
([10]) IEA, World Energy Employment 2025.
([11]) Sk. arī OV C, C/2026/873, 27.2.2026., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/873/oj.

2.31. Tāpat ir svarīgi nodrošināt programmas struktūras un pārvaldības skaidrību un racionalitāti, tādējādi arī palīdzot atbalsta saņēmējiem orientēties procedūrās. Turklāt skaidri un pārredzami piešķiršanas noteikumi un stimulējoša kopējā finansēšanas vide ir izšķiroši svarīga potenciālajiem labuma guvējiem, tāpēc ir jāatrod pienācīgs līdzsvars starp paredzamību un elastību.

Argumenti par labu 1.9. ieteikumam (sinerģija)

2.32. Regulas projekta 7. pantā ir ierosināts stiprināt sinerģiju starp *Euratom* programmu un citām ES programmām un norādīts, ka katrs atsevišķs projekts var saņemt gan *Euratom* finansējumu, gan finansējumu no citiem Eiropas finansējuma avotiem. Ļoti atzinīgi vērtējama ir pastiprināta sinerģija starp dažādiem finansēšanas instrumentiem, piemēram, Eiropas Konkurētspējas fondu, pamatprogrammu "Apvārsnis Eiropa" un citiem attiecīgiem ES fondiem un programmām. Tā kā programma ir saistīta ar visiem četriem Eiropas Konkurētspējas fonda politikas logiem, sākot no tīras un digitālas pārkārtošanās līdz veselības un kosmosa jautājumiem, sinerģija un ieguvumi būtu jāņem vērā visos minētajos tematos.

2.33. Lai sinerģijas būtu dzīvotspējīgas, finansējuma pamatā jābūt uz rezultātu orientētai pieejai, un ir pilnībā jāpiemēro tehnoloģiju neitralitātes princips.

3. EIROPAS KOMISIJAS LEĢISLATĪVAJĀ PRIEKŠLIKUMĀ IEROSINĀTIE GROZĪJUMI

1. grozījums

saistīts ar 1.3. ieteikumu

8. panta 3. punkta b) apakšpunkta grozījums

Eiropas Komisijas ierosinātais teksts	EESK grozījums
8. panta 3. punkta b) apakšpunkts apņemšanās ievērot atvērtas tirgus ekonomikas noteikumus, tostarp nodrošināt taisnīgu un vienlīdzīgu intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu un cilvēktiesību ievērošanu, ko atbalsta demokrātijas institūti;	8. panta 3. punkta b) apakšpunkts apņemšanās ievērot atvērtas tirgus ekonomikas noteikumus, tostarp nodrošināt taisnīgu un vienlīdzīgu intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu un cilvēktiesību ievērošanu, ko atbalsta demokrātijas institūti***, kā arī starptautisko miera un drošības principu ievērošanu***;

Pamatojums

Sk. 2.11. punktu.

2. grozījums

saistīts ar 1.5. ieteikumu

papildu konkrētais mērķis 3. panta 2. punktā aiz 2. punkta b) apakšpunkta

Eiropas Komisijas ierosinātais teksts	EESK grozījums
	3. panta 2. punkta b) apakšpunkts, papildu apakšpunkts ***veicināt pētniecību un izstrādi inovatīvu un drošu kodolskaldīšanās enerģijas risinājumu jomā, ietverot arī reaktoru sistēmas un visu kodoldegvielas ciklu;***

Pamatojums

Sk. 2.14–2.19. punktu.

3. grozījums

saistīts ar 1.5. ieteikumu

papildu konkrētais mērķis pielikumā pēc konkrētajiem mērķiem Nr. 2.a un 2.b

Eiropas Komisijas ierosinātais teksts	EESK grozījums
	Konkrētais mērķis Nr. 2.b, papildu apakšpunkts ***Papildus darbībām, kas saistītas ar kodolskaldīšanās enerģiju un kas minētas konkrētā mērķa Nr. 2.c un Nr. 2.d ietvaros (drošums un drošība, atkritumu apsaimniekošana, prasmes un kompetences)*** ***(i) atbalstīt uz kodolskaldīšanu balstītas enerģijas ražošanas tehnoloģijas, tostarp mazo modulāro reaktoru un progresīvo modulāro reaktoru, izstrādi;*** ***(ii) atbalstīt progresīvo degvielu un visu degvielas ciklu izstrādi;*** ***(iii) uzlabot risinājumus, lai uzturētu un uzlabotu esošo spēkstaciju drošu ekspluatāciju;*** (iv) ***veicināt Eiropas ekosistēmu izveidi, lai izstrādātu un ieviestu inovatīvus kodolskaldīšanās enerģijas risinājumus.***

Pamatojums

Sk. 2.14–2.19. punktu.

4. grozījums

saistīts ar 1.7. ieteikumu

3. panta 2. punkta d) apakšpunkta grozījums

Eiropas Komisijas ierosinātais teksts	EESK grozījums
3. panta 2. punkta d) apakšpunkts attīstīt, saglabāt un izmantot īpašās zināšanas un kompetences kodolenerģijas jomā, izmantojot izglītību un apmācību, un atbalstīt piekļuvi mūsdienīgām pētniecības infrastruktūrām, nodrošinot to ilgtermiņa ilgtspēju un darbības izcilību, un	3. panta 2. punkta d) apakšpunkts attīstīt, saglabāt un izmantot īpašās zināšanas un kompetences kodolenerģijas jomā, izmantojot ***izpratnes veicināšanu, visu līmeņu*** izglītību un apmācību, un atbalstīt piekļuvi mūsdienīgām pētniecības infrastruktūrām, nodrošinot to ilgtermiņa ilgtspēju un darbības izcilību, un

Pamatojums

Sk. 2.25.–2.29. punktu

5. grozījums

saistīts ar 1.6. un 1.7. ieteikumu

pievienot jaunu vi) apapkšpunktu pielikumā ietvertajam konkrētajam mērķim Nr. 2.d

Eiropas Komisijas ierosinātais teksts	EESK grozījums
	(vi) ***palielināt informētību par kodoljautājumiem un programmu, izmantojot komunikāciju un mijiedarbību ar pilsonisko sabiedrību, tostarp ar uzņēmumu, darba ņēmēju un iedzīvotāju pārstāvjiem plašā nozīmē.***

Pamatojums

Sk. 2.24 un 2.27. punktu.

6. grozījums

saistīts ar 1.2. ieteikumu

12. pantā aiz 2. punkta pievienot šādu jaunu punktu

Eiropas Komisijas ierosinātais teksts	EESK grozījums
	jauns punkts aiz 12. panta 2. punkta ***Atkāpjoties no Regulas [ar ko izveido pamatprogrammu "Apvārsnis Eiropa"] 27. panta, gan MVU, gan citiem peļņu gūstošiem tiesību subjektiem pētniecības un inovācijas darbību posmā var atlīdzināt līdz 100 % no Euratom programmas ietvaros veiktas darbības kopējām attiecināmajām izmaksām.***

Pamatojums

Sk. 2.8. punktu.

Briselē, 2026. gada 18. martā

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Séamus BOLAND

PIELIKUMS

IETEKME UZ LIKUMDOŠANU

INTEREŠU PĀRSTĀVJU SARAKSTS, NO KURIEM ZIŅOTĀJS IR SAŅĒMIS IEGULDĪJUMU

Šis saraksts ir sagatavots pilnīgi brīvprātīgi, un par to ir atbildīgs vienīgi ziņotājs. Gatavodams atzinumu TEN/864 "EURATOM – pētniecības un mācību programma 2028.–2032. gadam", ziņotājs ir saņēmis ieguldījumu no šādiem interešu pārstāvjiem (organizācijām un/vai pašnodarbinātām personām):

Organizācijas un/vai pašnodarbinātas personas

Newcleo

nucleareurope

Orano

Urenco